

שימוש בתלקיט דיגיטלי ככלי להערכה ותיעוד של
תהליכי למידה ופיתוח למידה עצמאי
בקרב תלמידים לקויי למידה רב בעייתיים בחינוך המיוחד
(פוסטר)

גילה לוי עצמון
הקריה האקדמית אונו
Gila.la@ono.ac.il

קרן ספוקויני טייב
הקריה האקדמית אונו
Kerentaieb6@gmail.com

Using a Digital Portfolio as a Tool for Evaluating and Documenting
Learning Processes and Developing Self-Directed Learning among
Students with Multiple Learning Disabilities and Emotional and
Behavioral Problems in Special Education
(poster)

Keren Spokojny Taieb
Ono Academic College
Kerentaieb6@gmail.com

Gila Levi Atzmon
Ono Academic College
gila.la@ono.ac.il

Abstract

Equal opportunity and access to education is one of the cornerstones of the Israeli education system. To this end, the Ministry of Education has developed a supportive environment which enables teachers to develop technological skills and assist in student development of self-dependent learning skills, team work and critical thinking. In this action study, a digital portfolio was chosen in order to explore and uncover the learning process through a collection of work using digital means. The e-portfolio is suitable for learners' diverse needs, for the construction of new knowledge, relevant to the lives of the learners and enables meaningful learning. The study was conducted at a special education school which caters to students with multiple learning disabilities and behavioral problems.

Keywords: e-portfolio, self-directed learning, special education.

תקציר

מערכת החינוך חרטה על דגלה שוויון הזדמנויות בחינוך. לכל תלמיד מגיעה הזדמנות להתפתחות לימודית, פיזית, רגשית וחברתית, ולהנות ממערכת התאמות שתאפשר לו מימוש פוטנציאל (חוזר מנכ"ל 2003).

סביבת הלמידה שעושה שימוש מושכל בטכנולוגיה, עשויה לקדם הוראה ממוקדת תלמיד, אימוץ טכנולוגיות המידע להגברת הלמידה, פיתוח כישורי לומד עצמאי, פיתוח מיומנויות לעבודות צוות ועידוד חשיבה ביקורתית אצל הלומד (אבגוסי, לידור 2016).

בחינוך המיוחד השימוש בטכנולוגיה מאפשר הזדמנות שווה להתנהלות עצמאית. שימוש מושכל בטכנולוגיה מאפשר למידה דיפרנציאלית (Dikusar, 2018).

חלק מאוכלוסיית החינוך המיוחד, מאופיין בלקות למידה, הפרעה מולדת, שביטוייה משתנים בתקופות חיים שונות. לרוב נראה פער בין יכולת אינטלקטואלית כללית לבין רמת ההישגים הנורמטיבית לגיל. הפער ניכר בתחומים שונים ובאופרציות קוגניטיביות. לאורך החיים עלולים להתווסף קשיים רגשיים, חברתיים ואישיותיים (שני, נבו, 2006).

למידה בעבודה זו הוגדרה על בסיס התיאוריה הקונסטרוקטיביסטית. תפקיד המורה, הוא לעורר את הלומד להיות פעיל ומעורב בזיקה לנושאים שהוא מעלה, ולפעול כמתווך, מסייע לתהליך הבניית ידע בקרב הלומדים (גלסרפילד, 1995).

במחקר פעולה זה שנעשה במסגרת תואר שני, בקריה האקדמית אונו, נבדק השימוש בתלקיט דיגיטלי לצורך תיעוד והערכה, תוך פיתוח וקידום לומד במכוונות עצמית. הבחירה בתלקיט דיגיטלי נעשתה בשל היותו אוסף מכוון של עבודות שנאספו באמצעים אלקטרוניים: טקסט, גרפיקה, וידאו, אודיו, תמונות ואנימציות המחברים באמצעות היפר קישור שמטרתם להראות את ההבנה והחשיבה הרפלקטיבית שתלמיד יכול לעשות במשך תהליך הלמידה. (Barrett & Carney, 2005) באמצעות התלקיט הדיגיטלי ניתן להתאים למידה דיפרנציאלית ולעודד למידה במכוונות עצמית.

מחקר הפעולה התבצע בבית ספר לחינוך מיוחד לילדים לקויי למידה רב בעייתיים הנמצאים בפרק של שנה ויותר מבני גילם. הסטודנטית החוקרת חינכה את הכיתה כארבע שנים. הנתונים נאספו באמצעות תיעוד וניתוח של שיעורים שאותם לימדה החוקרת בהתאם לתכנית פעולה שהוגדרה. התכנית כללה מטרת בתחום התוכן – "ערבות הדדית" תחום רלוונטי לחיי הלומדים, בתחום הטכנולוגיה- ניהול קבצים, הקלדה, הוספת תמונה ובניית מצגת שיתופית. בתחום הרגשי חברתי- זיהוי מוקדי חוזק ומוקדים לחיזוק, עזרה הדדית ולמידת עמיתים. דרך עבודה זו, משתלבת ב"אני מאמין החינוכי" של החוקרת לפיו כל אחד יכול ועל המחנך המתווך, למקסם את ההזדמנויות ללמידה במגוון סיטואציות בהן מתרחשת הלמידה.

מניתוח הנתונים עלה: 1. הצורך בגמישות לאורך תהליך ההוראה-למידה. 2. חשיבות הפעלת שיקול הדעת של הלומדים בבחירת התכנים לתלקיט. 3. הצורך בלמידה משמעותית המבוססת על תכנים רלוונטיים ללומדים. 4. עבודה מדורגת ומותאמת לצורך שליטה במיומנויות טכנולוגיות. 5. תיווך מותאם המסייע לכל לומד לצמוח מנקודת המוצא שלו. 6. שילוב התכנית הכיתתית ביעדים הבית ספריים הוביל ללמידה משמעותית ורלוונטית. דגש חשוב ומרכזי הושם על רגישות לצרכים המשתנים של הלומדים ומתן מקום לפן הרגשי כחלק מהתמודדות עם תהליך הלמידה.

מילות מפתח: תלקיט דיגיטלי, למידה במכוונות עצמית, חינוך מיוחד.

מקורות

אבגוסי, ש', לידור, ר', (2016) איך לקדם הוראה המשלבת טכנולוגיה: מה עוד צריך לעשות? הוראה באקדמיה, 6, 12-15.

ליבמן, צ' (עורכת) (2013) ללמוד, להבין, לדעת מסע בנתיבי ההוראה קונסטרוקטיביסטית. תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד ומכון מופ"ת, 52-13.

<http://www.mofet.macam.ac.il/ktiva/publish/catalog/Documents/00319.pdf>

שני, ד', נבו, ב. (2006) סוגיות מרכזיות באבחון פסיכולוגי של לקויי למידה. מפגש כתב עת לעבודה חינוכית סוציאלית, 24, 74.

Barret Helen C,(2010) Balancing the Two Faces of ePortfolios

<https://electronicportfolios.org/balance/balancingarticle2.pdf>

Barrett, H., & Carney, J. (2005). Conflicting paradigms and competing purposes in electronic portfolio development. Retrieved from

<http://electronicportfolios.org/portfolios/LEAJournal-BarrettCarney.pdf>

<https://ajet.org.au/index.php/AJET/article/view/1605>